

Handläggare
Cecilia Werge
Telefon: 0850810021

Till
Östermalms stadsdelsnämnd
2020-04-23

En likvärdig fixartjänst inom staden.

Yttrande till kommunstyrelsen angående remiss KS 2020/243

Förslag till beslut

1. Östermalms stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Omedelbar justering.

Sammanfattning

Den som har fyllt 75 år kan få hjälp med enklare vardagssysslor via stadsdelarnas fixartjänst. Fixartjänsten är avgiftsfri och kan användas i högst sex timmar per år och hushåll. Fixartjänsten omfattar vardagssysslor som kan vara riskfyllda för äldre personer, exempelvis tunga lyft, klättra på stege och liknande.

Äldrenämnden har kartlagt stadsdelsförvaltningarnas fixartjänster och tagit fram förslag på åtgärder för att öka likställigheten över staden. Förslagen antogs av äldrenämnden 28 januari 2020.

Östermalms stadsdelsnämnd är en remissinstans för förslaget. Förvaltningen ställer sig positiv till äldreförvaltningens föreslagna åtgärder men önskar att det förtydligas om säkerhetsgenomgången av bostaden ska ingå i de sex timmar den enskilde kan nyttja tjänsten per år, eller om den är en insats som ligger utanför dessa timmar.

Bakgrund

Östermalms stadsdelsnämnd har fått framställan om en likvärdig fixartjänst inom staden på remiss för svar till kommunstyrelsen senast 28 april 2020. Stadsdelsnämnden ombeds ta ställning till de förslag som äldrenämnden beslutat om vid sitt sammanträde 28 januari 2020. Övriga remissinstanser är:

- samtliga stadsdelsnämnder
- stadsledningskontoret
- kommunstyrelsens råd för funktionshindersfrågor
- kommunstyrelsens pensionärsråd

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom äldreomsorgsavdelningen. Stadsdelsnämndens pensionärsråd och stadsdelsnämndens råd för funktionshindersfrågor har tagit del av ärendet.

Ärendet

Det här är fixartjänst

Den som har fyllt 75 år kan få hjälp med enklare vardagssysslor via stadsdelarnas fixartjänst. Fixartjänsten är avgiftsfri och kan användas i högst sex timmar per år och hushåll.

Fixartjänsten omfattar vardagssysslor som kan vara riskfyllda för äldre personer, exempelvis tunga lyft, klättra på stegar och liknande. Ett syfte är att förebygga fallskador. Även den som hemtjänst har möjlighet att få hjälp av fixartjänsten.

Tjänsten omfattar bland annat

- bära upp och ner saker från vind eller källare
- fästa sladdar
- byta glödlampor, säkringar eller gardiner.

Tjänsten omfattar inte

- trädgårdsskötsel
- fönsterputsning
- arbete som kräver någon form av auktorisation (behörighet)
- personlig omvårdnad.

Äldrenämndens kartläggning av fixartjänsten

I 2019 års budget fick äldrenämnden i uppdrag att undersöka tidsåtgången beträffande de så kallade fixartjänsterna i staden. Undersökningen visade sig vara svår att genomföra eftersom förvaltningarna registrerar på olika sätt och att statistiken därför inte blir jämförbar.

Äldreförvaltningen genomförde därför istället en kartläggning av om fixartjänster erbjuds på ett innehållsmässigt likvärdigt sätt inom staden genom att intervjuar stadsdelsförvaltningarnas fixare.

Kartläggningen visade bland annat följande:

- Fixartjänsterna används framförallt av kvinnor
- Efterfrågan på tjänsten varierar efter säsong –det är störst efterfrågan inför jul samt under vår och höst.
- Fixarnas uppfattning är att max sex timmar per hushåll och år är tillräckligt.

- Åldersgränsen på 75 år behandlas olika i stadsdelarna. Några håller hårt på den och andra gör undantag med hänvisning till att det är få förfrågningar från yngre och att det är svårt att neka hjälp till personer som har behov men inte åldern inne.
- De mest efterfrågade tjänsterna är hjälp med byte av gardiner, glödlampor, säkringar, batterier, ta ned saker från höga skåp, att bära in tillhörigheter från vind eller källare samt fäste av lösa elsladdar.
- Övergripande information om tjänsten finns på stadens hemsida och det är upp till varje stadsdel att ta fram och sprida egen information om tjänsten. Fixarna efterfrågar stadsgemensam informationsbroschyr med möjlighet att lägga till lokala kontaktuppgifter.
- Inom några stadsdelsförvaltningar erbjuder fixaren en säkerhetsgenomgång av bostaden i syfte att undanröja fallrisker. Det saknas stadsgemensam checklista för detta och ingen stadsdelsförvaltning har heller tagit fram en egen checklista.
- Stadsgemensamma riktlinjer för fixarnas statistik saknas. Varje stadsdelsförvaltning har tagit fram egna mallar.
- Fixarna har önskemål om att träffas i stadsövergripande nätverk för erfarenhetsutbyte.

Äldrenämndens föreslagna åtgärder för att öka likställigheten I 2020 års budget gavs äldrenämnden i uppdrag att vidta åtgärder för att öka enligheten inom stadens fixartjänster och den 28 januari 2020 beslutade äldrenämnden att godkänna följande förslag på åtgärder:

- **Sänkt åldersgräns för fixartjänster till förslagsvis 68 år som lag(2009:47) medger.**
Syftet är att minska godtycklighet och därmed olikheter över staden och i förlängningen även risken för fallskador. Äldreförvaltningen bedömer att en minskning av åldersgränsen endast kommer att ge en marginell ökning av uppdrag till fixarna och att kostnaderna för stadsdelsnämnderna därför inte kommer att öka.
- **Stadsgemensam informationsbroschyr om fixartjänsten(där det framgår att fixaren ska legitimera sig vid hembesök).**
Syftet är att säkra att information om fixartjänsten förmedlas på liknande sätt i staden och att de äldre ska vara medvetna

om att fixaren ska legitimera sig. Att äldre efterfrågar identifikation innan de släpper in någon är viktigt eftersom de är en utsatt grupp för olika typer av bedrägerier.

- **Stadsgemensam checklista för säkerhetsgenomgång av bostaden, inklusive brandförebyggande åtgärder.**
Syftet är att stödja en ökad systematik i arbetet med att förebygga fallskador.
- **Stadsgemensam mall för statistikuppgifter över fixarens utförda arbete.**
Syftet är att möjliggöra jämförelser av tjänstens efterfrågan över tid och mellan stadsdelsförvaltningar samt att underlätta kostnadsberäkning av tjänsten. k

Fixartjänsten på Östermalm

Östermalms stadsdelsförvaltning har sin fixartjänst organiserad i den förebyggande enheten. Fixaruppdraget omfattar 50 procent och medarbetaren arbetar resterande 50 procent i enhetens andra verksamheter. Fixaren för statistik över antal besök, även könsuppdelad, och över kategori av insats.

Under 2019 genomförde fixaren 454 besök, varav 394 hos kvinnor och 60 hos män. Störst efterfrågan är inför jul och under höst och vår. Den vanligaste insatskategorin var hjälp med att byta glödlampor, spotlights och elsladdar. Därefter efterfrågas hjälp med gardiner och hjälp med balkong, grovsopor och att bära saker till och från vind och källare. Fixaren erbjuder idag inte någon strukturerad säkerhetsgenomgång av bostaden.

Sedan 2014 ses en ökad efterfrågan på fixartjänsterna i stadsdelsområdet:

- 2019 454 ärenden
- 2018 434 ärenden
- 2017 341 ärenden
- 2016 355 ärenden
- 2015 350 ärenden
- 2014 247 ärenden

Östermalms stadsdelsförvaltning
Äldreomsorg

Karlavägen 104
Box 24 156
10451 Stockholm
Växel 08-50810000
Fax
ostermalm@stockholm.se
stockholm.se

Jämställdhetsanalys

Beslutsunderlag ska innehålla en jämställdhetsanalys som belyser hur beslutet förhåller sig till stadens jämställdhetspolitiska mål. Stadens kartläggning och stadsdelens statistik visar att fixartjänsten till största delen används av kvinnor. Det är svårt att bedöma om det

beror på att män verkligen har ett mindre behov av tjänsten eller på andra faktorer eller hypoteser, som till exempel att män skulle ha svårare att be om hjälp med de typer av tjänster som fixaren erbjuder eller att de i mindre utsträckning än kvinnor nås av information om tjänsten. Förvaltningen bedömer det viktigt att säkerställa att information om tjänsten sprids i kanaler som når både män och kvinnor så att alla får samma möjlighet till hjälp med fallförebyggande åtgärder.

Synpunkter och förslag

Förvaltningen ställer sig positiv till äldreförvaltningens förslag på åtgärder för att göra fixartjänsten mer likställig över staden. Det är välkommet med stadsgemensamt material i form av informationsbroschyrer, checklistor och mallar för statistikuppgifter.

Att fixaren ska kunna erbjuda säkerhetsgenomgång av bostaden är en klok och viktig insats i det fallförebyggande arbetet. Förvaltningen önskar att det förtydligas om huruvida säkerhetsgenomgången av bostaden ska ingå i de sex timmar den enskilde kan nyttja tjänsten per år, eller om den är en insats som ligger utanför dessa timmar.

Stadsdelsnämndens råd för funktionshindersfrågor och stadsdelsnämndens pensionärsråd har tagit del av ärendet och framför följande synpunkter:

Pensionärsrådet

Rådet ställer sig positiv till förslaget i sin helhet och särskilt till att åldersgränsen sänks och att krav på att fixaren ska legitimera sig införs. Rådet vill också trycka på vikten av att annonsera om tjänsten i lokalpress, eftersom det är forum som når ut till många äldre.

Rådet för funktionshindersfrågor

Rådet framför följande synpunkter:

- Bra att man sänker åldersgränsen till 68 år
- Bra med en stadsgemensam informationsbroschyr där stadsdelsförvaltningarna har möjlighet att lägga in egna aktuella kontaktuppgifter.
- Skulle vara ännu bättre om fixartjänsten även tillgängliggjordes för personer med funktionsnedsättning
- En legitimation vid ankomst räcker inte. Många är oroliga att öppna dörren för främmande personer. Ett samtal från

förvaltningen med angivande av ca ankomsttid kan därför vara ett bra komplement till leg.

- Högre krav på adekvat kompetens och rätt verktyg för efterfrågat arbete bör eftersträvas

Förvaltningen bedömer att en sänkning av åldersgränsen till 68 år minskar risken för godtyckliga bedömningar och att det är viktigt att de som är under 75 och som har behov av insatsen säkert ska kunna få ta del av den. Förvaltningen kommer att följa på vilket sätt sänkningen av åldersgränsen påverkar efterfrågan och kostnad, men ser i dagsläget ingen risk för att tjänsten skulle överanvändas.

Christina Klang
Stadsdelsdirektör

Marianne Wikander
Avdelningschef

Bilagor

1. Protokollsutdrag äldrenämnden
2. Tjänsteutlåtande äldreförvaltningen

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Christina Klang, Stadsdelsdirektör	2020-04-01
Marianne Wikander, Avdelningschef	2020-04-01